

Əliyev Əli Umud oğlu
ADPU-nun Ağcabədi filialı

ELMİ DÜNYAGÖRÜŞ, ƏQLİ TƏHSİL, ƏXLAQİ SAFLIQ QLOBALLAŞAN DÜNYAMIZIN ATRİBUTU KİMİ

Açar sözlər: müasir, ədəbiyyat, esteti zövq, türk birliyi, türk dünyası, inam birliyi, düşüncə birliyi

Key words: Chagdash, literature, aesthetic enjoyment, Turkic unity, the Turkic world, the unity of the faith, unity of thinking

Ключевые слова: Чагдаш, литература, эстетическое наслаждение, тюркское единство, тюркский мир, единство веры, единство мышления

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyev gənclərin vətənə məhəbbət, dövlətə və dövlətçiliyimizə sədaqət, milli-mənəvi dəyərlərimizə hörmət ruhunda tərbiyə edilməsini müasir təhsil sistemimizin qarşısında duran ən mühüm və başlıca vəzifələrdən biri hesab etmişdir. Ulu öndər demişdir: “Məktəbdə insanın mənəvi keyfiyyətlərinin əsası qoyulur, onun baxışları, arzu və istəkləri formalaşır, onun rəhbər tutduğu mənəvi meyarlar bir çox cəhətdən müəyyənləşir.” (1, 227.)

Gündən-günə inkişaf edən, yeniləşən və qloballaşan dünyamızın əsas atributu olan təhsil sahəsində bir sıra irəliləyişlər vardır. Lakin müasir şəraitə uyğun inkişaf sürəti hələ də tam qənaətbəxş deyildir. Müasir şəraitdə orta ümumtəhsil məktəblərində tədrisin keyfiyyətini yüksəltmək üçün kompleks yanaşma metodu tətbiq edilməlidir. Bu kompleksdə tədrisin xüsusi yeri vardır. Amma tədrisi bu kompleksdən ayrı təsəvvür etmək mümkün deyildir. Odur ki, təlim-tərbiyə və elmi biliklər anlayışının vahidlik prinsipi əsasında kompleks şəkildə tətbiq olunması tədrisin keyfiyyətini yüksəltməyə xidmət edən amildir.

Məktəbə ilk qədəmlərini qoyan şagirdlərə başlanğıc olaraq müəllim qaydalara düzgün riayət etmək vərdisləri aşılayır ki, bu da tərbiyənin ilkin olduğunu və elmi biliklər anlayışının qavranılması üçün şəraitin yaradılmasıdır. Tədrisin keyfiyyəti təlim və tərbiyənin, ciddi rejimin yüksək tərzdə təşkilindən asılıdır. Həmçinin şagird müəyyən mənada məktəbə ağ lövhə şəklində gəlməlidir ki, müəllim onun canlı beynində naxış açsın. Təəssüflər olsun ki, bəzi hallarda birinci sinifə daxil olan uşaq cənnət və cəhənnəmdən, o dünyadan danışır. Orta ümumtəhsil məktəblərində cənnət və cəhənnəm ideyalarına köklənən şagirdlər ali məktəblərə gəldikdə xurafatçı, fanatik olurlar. Məsələn, şagirdlərin bir qismi Sarı Aşıqın aşağıdakı bayatılarını bayağı bir sayaqlama sayır və xurafata meyilli olduqları üçün bu bayatıları qəbul etmirlər. Həmçinin Sarı Aşıqı din düşməni hesab edirlər.

Mən aşıq o yar mənim,
Qəm bağrım oyar mənim.
Məkkəmdir, Mədinəmdir,
Qibləmdir o yar mənim.
Aşıq, min ayə gələ,
Qurban Minayə gələ,
Sənsiz qərarım gəlməz,
Göydən min ayə gələ.

Hətta bəzi şagirdlər İ.Nəsiminin, M.F.Axundovun, S.Ə.Şirvaninin, C.Məmmədquluzadənin, M.Ə.Sabirin, Ə.Haqqverdiyevin və s. xurafatı, fanatizmi tənqit etdikləri üçün onları dinin düşməni hesab edirlər və millətin əsas amilini dində axtarırlar. Elə düşüncülər ki, milləti millət edən onun dinidir. Buradan göründüyü kimi dini aludəçilik gəncliyin uçuruma yuvarlanması təhlükəsini gücləndirə bilər. Sevginin aludəçisi—Məcnun, içkinin aludəçisi—alkaqol(alkaş), dinin aludəçisi isə xurafat, fanatizmdir. Müasir gəncliyin geridə qalan bir hissəsi xurafat, fanatizm burulğanına qərq olaraq məhvə doğru irəliləyir. Bu gün bu barədə həyəcan təbili calınıb, tədbir görülməsə, gələcəkdə Azərbaycanda təriqətçilik geniş yayıla, dini ədavət toxumunun səpilməsi ehtimalı güclənə bilər.

Məktəbdə dini anlayışların şagird şüuruna yol tapmasına imkan verilməməlidir. Elmlə din uşaq aləmində bir araya sığmaz. Elm o zaman dinlə birləşə bilər ki, elmdə də, dində də kamil biliklər əldə edilmiş olsun, insan kamillik zirvəsini fəth etmiş olsun. Uşaq aləmi bu zirvəni fəth edə bilmir, bundan kənarda qalır.

Son vaxtlar hicablı şagirdlərin, tələbələrin məktəbə gəlmələri və bu formada gəlmək üçün təkid göstərmələri bəzi gənclərin xurafat, fanatizm burulğanına qərq olmalarından xəbər verir. Bu baxımdan həmin gəncliyi işıqlı gələcək deyil, zülmət qaranlıq dünya, avamlıq gözləyir. Min illər boyunca bəşər övladı bu

dərdlərə mübtəla olmuş, lakin qurtuluş yolunu reallığın dərkində tapıb həyat həqiqətlərinə qovuşmuşdur. Bu gün yenidən qaranlıq dünyaya qayıdış kimə lazımdır?! Hansı qüvvələrə sərf edir?!

Gənclərimizin müəyyən hissəsinin şüurca geridə qalmasından, az bir qisim ailələrin maddi vəziyyətinin zəif olmasından istifadə edən xristian dini missioner təşkilatları və cəmiyyətləri belə gəncləri maddi cəhətdən maraqlandırmaqla, müxtəlif dini kitabları hədiyyə etməklə gənclərimizin arasında xristianlığın yayılmasına çalışırlar.

Bütün bunları nəzərə alaraq müasir şəraitdə orta ümumtəhsil məktəblərində şagirdlərdə elmi dünyagörüşünün formalaşmasını təmin etmək və tədrisin keyfiyyətini yüksəltmək üçün aşağıdakı tələb və prinsiplər əsas götürülməli və əməli fəaliyyətə tətbiq edilməlidir:

- Müasir tələblərə cavab verə bilən yüksək ixtisaslı müəllim kadrlarının hazırlanması;
- Şagirdlərdə elmi dünyagörüşünün inkişaf etdirilməsində şüurluluq və fəallıq prinsipinin təşkili;
- Şagirdlərin adət-ənənələrə hörmət, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması və inkişaf etdirilməsi ruhunda tərbiyə edilməsi;
- Demokratik Azərbaycan cəmiyyətində dinin dövlətdən ayrı olmasını aşılamaq, şagirdlərdə başqa dinlərə münasibətdə tolerantlıq hisslərini tərbiyə etmək;
- Cənub qonşularımızın bəzi dövlət rəsmiləri səviyyəsində “Səhər” telekanalı və digər kütləvi informasiya mənbələri vasitəsi ilə dini təbliğatın son zamanlar gücləndirilməsini nəzərə alıb əks təbliğatın forma və vasitələrini artırmaq;
- Şagirdlərin müasir İKT-dan səmərəli istifadəsini gücləndirməklə dini fanatizmin gənclər arasında geniş yayılmasının qarşısının alınmasına nail olmaq;

Hərtərəfli şəxsiyyət yetişdirməyin əsas amillərindən biri və başlıcası şagirdlərdə elmi dünyagörüş formalaşdırmaqdır. Bunun üçün birinci növbədə şagirdlərin beynində obyektiv gerçəklik toxumları səpmək lazımdır. Odur ki, elmi dünyagörüşə sahib olmaq, əqli təhsilə yiyələnmək gənc nəslin, hər bir vətəndaşın məcburi yolu olmalıdır. “Əqli təhsil sistemli şəkildə tədris müəssisələrində aparılır. Böyüyən nəsil müxtəlif fənlərin tədris prosesində müxtəlif təbiət hadisələrinin mahiyyətini öyrənir, öyrənilmiş biliklərə müvafiq bacarıq və vərdislərə yiyələnirlər... Elmi məlumatlara yiyələnmiş hər bir adam quruculuq işində daha fəal iştirak edir, öz fəaliyyətini elmi əsaslar üzərində qurmağa çalışır, yaradıcılıq göstərir. Əqli təhsil mənəvi zənginlik yaratmaqla, əxlaqi saflığın da əsasını qoyur... Əqli təhsil zehni qabiliyyətlərin, idrak proseslərinin, xüsusən də təfəkkürün inkişafına imkan yaradır.” (2, 31.)

Bununla da dərin biliyə, inkişaf etmiş təfəkkürə malik olan hər bir şəxs boş xüyalara inanmaz və həyatda doğru yol tutar, cəmiyyət üçün yararlı şəxsiyyət olar. Qloballaşma şəraitində çağdaş uşaq ədəbiyyatının milli və bəşəri ideya istiqamətləri də düzgün istiqamətdə formalaşsa, gənclərimiz bundan yararlanıb yeni həyata yeni prizmadan yanaşarlar.

Məlumdur ki, dili və ədəbiyyatı olmayan xalq, millət mövcud deyildir. Odur ki, qloballaşma şəraitində ictimai şüurun tam humanistləşməsi müasir dünyamızın əsas amilidir. İctimai şüuru humanistləşdirən sosial-siyasi elmlərlə yanaşı bütün sahələrdə cəmiyyətin inkişafına təkan verən, bəşəriyyətin ən vacib ünsiyyət vasitəsi olan dilin və ədəbiyyatın rolu böyükdür. Dilçilər və ədəbiyyatşünaslar ölkədə baş verən yeniliklərin aparıcı qüvvəsinə çevrilməklə qloballaşma şəraitində ictimai şüurun humanistləşməsi sahəsində öz bacarıqlarını zaman kontekstində ortaya qoymalıdılar. Bütün bunlar Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri, akademik Ramiz Mehdiyevin “İctimai və humanitar elmlər: zaman kontekstində baxış” məqaləsindən irəli gələn ideologiyaya əsaslanır.

Qloballaşma və integrasiyanın genişləniş reallaşması, xalqımızın millilik xüsusiyyətlərinin qorunması, milli dəyərlərimizə, soy kökümüzə daha da dərinlən bağlanmaq, ictimai və əxlaqi şüurun millilik kontekstində gənclərə aşılması yolunda, dilçi və ədəbiyyatşünas alimlərimizin əməyi müqabilində millətimizin gələcəyi görünür.

Biz gələcəyimizi daha parlaq və gözəl görmək istəyiriksə, yüksək intellektə malik nəsil yetişdirməliyik. Bu sahədə ən qüdrətli silah ədəbiyyatdır. Uşaq ədəbiyyatı yazarlarının ideyası ilə tədris edən məqsədi bu prosesdə ust-ustə düşməlidir. Türk dünyasının böyüklüyü və bütövlüyü təbliğ olunmalı, Azərbaycançılıq ideyası, özünəməxsusluğu qorunub saxlanılmalıdır. Milli ideyalar, adət-ənənəyə bağlılıq, vətənə sdaqət hisləri aşılamaq üçün yaradıcı təfəkkürə malik olan yazarlar qarşısında məqsəd və vəzifələr qoyulmalıdır. Bu baxımdan çağdaş uşaq ədəbiyyatının ideologiyası müəyyənləşməlidir. “Uşaq ədəbiyyatının başlıca vəzifəsi böyüməkdə olan nəslin etik və estetik tərbiyəsinə istiqamət vermək, milli və bəşəri ideyalara hörmət və sdaqət, vətənpərvərlik, humanizm, əməksevərlik, dostluq, yoldaşlıq, düzlük və doğruluq, özünə qarşı tələbkarlıq kimi mənəvi-estetik keyfiyyətlər aşılamaqdır.” (4,3). Bütün bunlarla yanaşı, mənəcə, çağdaş uşaq ədəbiyyatının vəzifələri dedikdə ilk öncə aşğıdıkları nəzərdə tutmaq önəmli sayılmalıdır:

1.Mən kiməm, hansı vətənə, millətə, dilə, adət-ənənələrə malikəm?! Mənim dostum və düşmənim kimdir?!

2.Mən bir fərd kimi etik və estetik zövqə malik olmalıyam.

3.Milli dəyərləri sevməli və qorumalı, milli dəyərlər fəvqündə bəşəri ideyalara hörmətlə yanaşmalı.

4.Dosta dost, düşməne düşmən ideyası təbliğ olunmalı, Türk xalqlarının ortaq dəyərlərinin daim diqqətdə olması əsas məqsəd kimi qarşıya qoyulmalıdır.

5.Yüksək intellekt sahibi olmaq üçün (fəaliyyət növünün bütün sahələrində) oxumaq, öyrənmək və tətbiq etmək bacarıqları uğrunda daim mübarizə aparmaq ideyası tərbiyə etmək və s.

Bu günə qədər humanizm deyə-deyə 410 min kv.km. ərazimizin 83%-ni itirmişik. Nə qədər dəhşətli olsa da reallıq budur ki, tarixi ərazilərimizin hal-hazırda 17%-nə sahibik. Lakin qüdrətdən yanan ocağı heç kəs söndürə bilməz. Böyük Türk dünyası bir sıra xalqların formalaşmasında (rus, erməni) mənbə olmuşsa da, onu bir başlanğıc od kimi söndürməyə, parçalamağa çalışmışlar. Lakin qüdrətdən yanan ocağı söndürmək mümkün olmadığı kimi, Böyük Türk dünyasını, türkcülük ideologiyasını parçalasalar da onu məhv etmək, söndürmək mümkün deyildir.Uzun illərdən bəri tüstülənə-tüstülənə tarixə yoldaşlıq edən Türk dünyası XXI yüzillikdə alovlanacaq və əvvəlki mənbə ocağına çevriləcək. Mən buna əminəm. Vaxtilə türklər rusların, ermənilərin soy kökünün formalaşmasında az rol oynamamışlar. Biz bunu mərhum professor Ziya Bünyadovun tədqiqatlarında, İlhami Cəfərsoyun “Türklər rusların soy kökündə” və s. əsərlərdən aydın görə bilərik. Ruslar cəngavərliyi türklərdən öyrənmiş və “baranovlar” mübariz, döyüşkən kimi formalaşmışlar. Bizim xalqımız isə uğurlardan xumarlanmış, uyumuşdur. Bu uyqu Oğuz elinin genindədir. “Oğuz igitlərinə nə bəla gəlsə yuxudan gəlir”. Bu eli ayılmaq lazımdı. Özünə qaytarmaq, soy kökünə tapınmaq kimi ideyalara səsləmək lazımdır:

Nə yatmısan, qoca vulkan, səninləyəm. Ayağa dur, Azərbaycan, səninləyəm! (M.Araz)

Bu eli elə ayılmaq lazımdır ki, din pərdəsi altında qanımızı sormağa, vətənimizi məhv etməyə, dilimizi əlimizdən almağa daimi meyilli olan tarixi düşmənlərimizi birdəfəlik tanısin və gələcək nəsillərə də tanıtın. Tanıtın ki-“Qarı düşmən dost olmaz, keçsə də min il”.

Bu xalqı elə ayılmaq lazımdır ki, daim tikan kimi yarağını hazır tutsun ki, gülü, Azərbaycan kimi cənnət məkanını əlində saxlaya bilsin. Nəhayət, bu xalqı elə ayılmaq lazımdır ki, soy kökünü unutmasın və tarixin əbədi yaddaşında yaşaya bilsin. Bu hüququ bizə heç kəs verməyəcək, bunu özümüz, hər birimiz qazanmalıyıq. Təsədüfi deyildir ki, sərkərdə igit babamızın adı Qazan olmuşdur. Bu adın leksik anlamı da bir daha soy kök hüququmuzu qazanmağa səsləyir. Odur ki, qarşımıza məqsəd qoymalı, Azərbaycana və milli dəyərlərimizə qarşı yönəlmiş hər bir ideologiyanın aşkarlanmasına çalışıb, düşmənin iyrənc xüsusiyyətlərini bəşər övladının diqqətinə çatdırmaqla yanaşı, düşməne qarşı barışmaz olmalıyıq. Bununla da yaddaşımızın silinməsinə çalışıb, düşməndən intiqam və qisas almaq üçün xalqımızı və eləcə də Bütün Türk dünyasını mübarizəyə səsləyirik. Biz çalışmalıyıq ki, mübarizə ruhumuz artsın, bizdə düşməne qarşı barışmaz mif formalaşsın,yaddaşsızlıq bələmizə son qoyulsun. Biz Nəsiminin soyularkən dözümlülüyünü deyil, ona edilən zülmün dərəcəsin, işgəncənin ölçüyə sığmazlığını təbliğ etməliyik. Çünki dözümlülük, səbirli olmaq (baxır məqamına) ideyasının təbliği köləlik fəlsəfəsindən irəli gələn ideologiyadır. Qoy bizim qəhrəmanlığımızı başqaları söyləsin, biz özümüz-özümüzü öydüyümüz bəsdır. Özünü tərifləmək, öyünmək Oğuz qəhrəmanlarına xas olan xüsusiyyət deyil.”Salur Qazan dutsaq olub oğlu Uruz çıxardığı boyu bəyan edər” boyunda Qazan xandan tələb edirlər ki, onları (düşmənləri) öysün. Qazan xan isə qopuzunu çalır və onlardan qorxmadığını (“Öyünən ərənləri xoş görmədim” (8,143) — söyləyir. Həmçinin özünün nə qədər igitlik göstərdiyini sadalayır, amma özünü tərifləmir, bildirir ki, “Onda dəxi ərəm, bəyəm deyü öyünmədim, Öyünən ərənləri xoş görmədim”(8,143). Dədə-Qorqud ənənələri çağdaş uşaq ədəbiyyatının ideya istiqamətlərinin əsas daşıyıcısı olmalıdır. Nə qədər əzilir, döyülürkə də qəhrəmanlıq deyirik. Gör necə qəhrəmanlıq ki, ermənilər Qarabağda at oynadır, biz isə moizə oxuyuruq.

Uşaq ədəbiyyatının ideya istiqamətlərindən başlıcası Azərbaycan Türk millətinin soy kökünə qayıdışı, özünü dərk edib, tarixi bütövlüyünə qovuşmasıdır. Odur ki, bu sahədə örnək olan, ədəbi-fəlsəfi bir məktəb keçib və özündən sonra böyük irs qoyub əbədiyyətə qovuşan, Asif Ata adı ilə məşur olan şəxsiyyətimizin dərin mənalı və bu günümüz üçün aktualıq kəsb edən milli ideologiyasını bu gün məqsəd və vəzifə kimi qarşıya qoymağımız işıqlı gələcəyimiz deməkdir. “Milli ideologiya hər bir xalqın milli maraqlarını, milli mənafeyini, milli və tarixi ənənələrini, milli düşüncəsini, milli psixologiyasını və milli dünyagörüşünü ifadə edən baxışlar sistemidir. Hər bir xalqın milli ideologiyasında, şübhəsiz ki, onun milli mənafeyi və milli maraqları aparıcı yerdə durur. Bu milli mənafe və maraqların içərisində milli və tarixi ənənələr yaşayır. Eyni zamanda, milli ideologiyaların bazasında ümummillə düşüncələri birləşdirən milli psixologiya dayanır. Milli ideologiyanın bütün daxili mexanizmi milli dünyagörüşü formalaşdırır. Hər bir milli ideologiya, bütövlükdə, öz xalqına və millətinə xidmət edir.” (9,112).

Asif Ata bəsirət gözü açılmış, hadisələri öncədən görə bilən, Dədə Qorqud xislətli nəcib bir dühadır. Onun söylədiyi aforizmləri, əvvəlcədən xəbər verdiyi hadisələri çoxları dərk etmir və ona görə də Asif Atanın dərk olunması ləngiyir. Asif Atanın fikir dünyasını, məqsədini, amalı sadə dillə oxuculara çatdırmaq ehtiyacı yaranır. Odur ki, burada, Asif Atanın “Türklüyümüz” adlı toplusunda söylədiyi fikirlərə diqqətlənib, onun fikir süzgəcindən keçənləri sadə dillə, açıqlamaqla çağdaş uşaq ədəbiyyatının milli və bəşəri ideya istiqamətində formalaşması üçün yazarlarımıza və gənclərimizə Böyük Türk dünyasının dərk olunmasını arzu edirik.

Türklüyümüz dərk olunmalı, türk birliyi, türk dünyası, ümumiyyətlə, nəhəng - türkçülük ideologiyası yaradılmalıdır. Asif Atanın ideyası, mübarizəsi, amalı, fəlsəfəsi, bütün varlığı türklüyümüzün dərk və bərpası olmuşdur. Ona görə də o, türkü günahlandırır ki, Böyük Hikmət yaratdı, Böyük Sənət yaratdı, Böyük Səltənət yaratdı, Böyük Vəhdət yaratmadı (Burada sözlərin böyük hərflə yazılması dərin rəmzi məna daşıyır və incə çalara malikdir).

Biz o zaman xırdalandıq ki, Türk əvəzinə azərbaycanlı türkü (bu ifadəni də itirmişik), osmanlı türkü, özbək, qazax, qırğız, türkmən adı altında ilkin soyadımızdan uzaqlaşdıq. Vahid dəniz əvəzinə-müxtəlif səmtə axan çaylara, arxlara çevrildik.

Dəniz idik, ləpə olduq,
Dağ idik, təpə olduq.
Xırdalana-xırdalana,
Kiçik bir qəlpə olduq.

Bizə türk birliyi gərəkdir:

İnam, birliyi, İdrak birliyi, Mənəviyyat birliyi, İradə birliyi.

Azərbaycan İdrakında, Mənəviyyatında, İradəsində nə varsa, Osmanlı İdrakında Mənəviyyatında, İradəsində nə varsa, Qıpçaq İdrakında, Mənəviyyatında, İradəsində nə varsa-Türk İdrakı, Türk Mənəviyyatı, Türk İradəsi sayılmalıdır. Türkləşmə -millətləşmə deməkdir. Soy kökə qayıdırdır. Millət kimi formalaşmaq üçün “kommunizm yorğanı” olan “azərbaycanlı” adı altından çıxıb Azərbaycan türkünə qovuşmaq və Asif Ata ocağının başına yığılmaq, - o ocağın istisinə qızınmaq lazımdır.

Əgər, Türklərin Türklərlə Ruhani görüşü-Birliyi baş tutsaydı, dünyamız başqa Dünya olardı: Zərdüş İşıqı, qaranlıqları yaradı, Babək yenilməzliyi, mutiliyi yenərdi, Dədə Qorqud Ağsaqqallığı hərcayilliyə qənim kəsilərdi, Hürufi İnsaniliyi Antiinsani Cəhaləti qovardı, Füzuli Eşqi Şəhvəti sındırdı, Muğam Ehtizazı Həqarəti susdurardı. Saz Cuşu Mənəvi Buzları əridərdi-Dünya Dəllala, Siyasətbaza, Riyakara, Fitnəkara qalmazdı-qərb özü durulardı.

Türk Türklə vaxtında görüşə bilsəydi, birləşə bilsəydi Cəlaləddin Rumilər, Nəimilər, Nəsimilər, Füzulilər birliyi yaranacaqdı.

Türk Türklə birləşsəydi- Türk Dünyada bu dərəcədə, bu səviyyədə Təklənməzdi; Türk Türkə əl qaldırmazdı; “şia-sünnü türkləri” yaranmazdı; miskin yağılar azğınlaşmazdı. (bu deyilənlər Asif Atanın “Türklüyümüz” kitabındandır .(7, 1-16).

Avropa mədəniyyətinə inteqrasiya, Avropalaşmaq Avropa sayağı olmaq deyildir. Özümüzün nəyi varsa Avropa səviyyəsinə qaldırmaq, qayda və qanunlarımızı işlək formadan avtomatik vəziyyətə çatdırmaq lazımdır. Hər hansı qanun və ya milli adəti bilmək azdır, ona riayət etmək, icra etmək lazımdır. Özünü insan cildindən çıxarıb bayağı Avropa adətini icra etməkdənsə, milli kökə, milli atributa, adət və ənənəyə, davranış qaydalarına sığınıb, onları milli çərçivədə inkişaf etdirmək hər birimizin ümdə vəzifəsidir.

Soy kökümüz bir olan türk qardaşlarımız Avropa sayağı o qədər bayağılaşıblar ki, ona görə də Asif Ata “özümlü şərqliyimiz”i Türklüyümüz qədər önəmli sayır və osmanlılar kimi bayağı Avropalaşmağı rədd edir. Özümüzəməxsusluğu müqəddəs bilməli, məkan və zamandan asılı olmayaraq doğma olan özümlüyümüzü (namusumuzu) unutmamalıyıq.

Ürəyim Türk dünyasına məxsusdur və Türk dünyasının bir payıdır.Odur ki, Türk dünyası ilə nəfəs alıram. Uğurları ilə fəxr edir, şad oluram, Türk dünyasını bütöv görmək istəyirəm.Yumruğu yaradan barmaqlardır, hər barmağın öz adı vardır. Qoy Türk xalqlarının da hər birinin öz adı,öz müstəqil dövləti olsun, amma lazım gəldikdə yumruq kimi birləşib sözünü deməyi bacarsın. Türk xalqları soy kökünü dərk edib kökə bağlansa, göy kimi gurlayıb, ıldırım kimi çaxar, atomsuz atom olar. Soy kökümüz bizim üçün o zaman onqon olar ki, biz onu namusumuz, qeyrətimiz, qürur və iftixarımız sanaq. Hər bir azərbaycanlı mənə biz olmağa səsləyirəm. Biz biz olsaq, düşməne nizə, dostu dayaqlarıq. Dərk etməliyik ki, bəsdır cılızlaşmağımız, cılızlaşa-cılızlaşa parçalanır, xırdalanırıq. Xırdalana-xırdalana yox olur. Göl olmaqdansa, okean olmaq, sızqa bulaq olmaqdansa, gur sulu çay olmaq, təpə olmaqdansa, dağ olmaq daha yaxşıdır. Xırdlanıb sinə dağına çevrilməkdənsə, uca dağ olub fəxarət hissi yaratmaq lazımdır.

Yuxarıda söylənilənlərdən bu nəticəyə gəlmək olur ki, qloballaşma şəraitində çağdaş uşaq ədəbiyyatının milli və bəşəri ideyası ali məqsədlər fonunda, bütöv Azərbaycançılıq çərçivəsində formalaşmalıdır ki, gənclərimizdə də düzgün elmi dünyagörüş, əqli təhsil və mənəvi saflıq aşılaya bilək. Bu yolda bütün təhsil işçilərinə uğurlar diləyirəm.

Ədəbiyyat:

1. Heydər Əliyev. Təhsil, bilik, məktəb, Bakı, 2006.
2. Əliyeva Zərifə. Pedaqogika, Bakı, 2004.
3. Ramiz Mehdiyev. "İctimai və humanitar elmlər; zaman kontekstində baxış", "Azərbaycan" qəzeti 8 dekabr, 2009.
4. Qara Namazov. Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı, Bakı, 2007.
5. Əli Əliyev. Laçın qədim Oğuz yurdu. Bakı, 2009.
6. "Azad Hüquqşünas" qəzeti, №10, 17-30-12-2009.
7. Asif Ata. "Türklüyümüz".
8. Kitabı-Dədə Qorqud, Bakı, 1962.
9. Namiq Abbasov. Müasir şəraitdə Azərbaycan dövlətinin mədəniyyət siyasəti və mənəvi dəyərlərin inkişaf amilləri, Bakı, 2008.

Scientific outlook, intellectual education, moral purity as an attribute of our globalizing world

Summary

If we want to see our beautiful and prosperous future, we must raise the inheritance in the spirit of higher intelligence. In this area the most active instrument of this literature.

One of the ideological orientation of children's literature is a return to the fundamental foundation of the Azerbaijani-Turkic people, the self-consciousness of the unity of the historical integrity.

**Научное мировоззрение, умственное образование, моральная чистота
как атрибуты глобализации**

Резюме

Если мы хотим видеть наше будущее прекрасным и процветающим, то должны воспитать наследство в духе высшего интеллекта. В этой области самое активное орудие это литература.

Одной из идейной направленности детской литературы является возврат к коренным основам Азербайджанско-тюркского народа, самосознание, единство с исторической целостностью.

Rəyçi: dos. M.M.Səlimov